IKŚiO PAN
KĄCIK EDUKACYJNY

moduł junior

Ghana

ciekawostki | geografia | kultura | religia

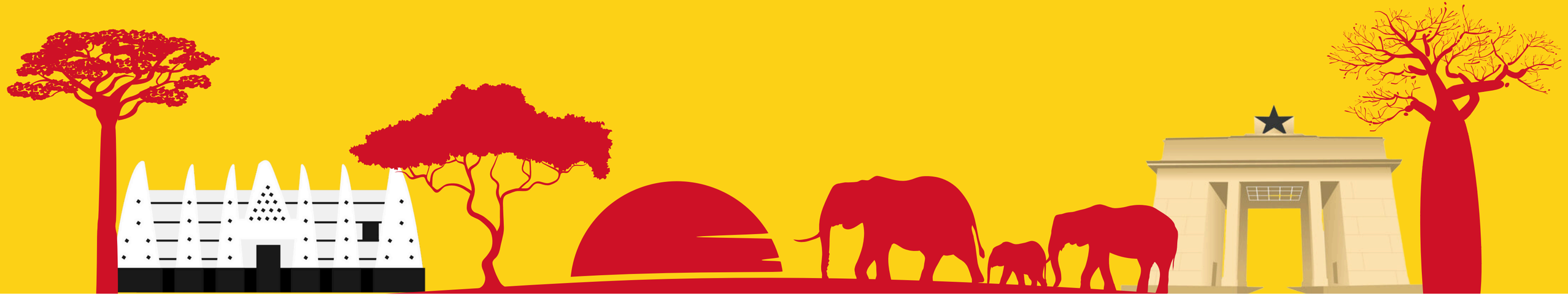

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Projekt "Kącik Edukacyjny - Promocja osiągnięć naukowych IKŚiO PAN" finansowany jest ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Nauki w ramach Programu Społeczna odpowiedzialność nauki II - Popularyzacja nauki.

Bajka Akan

Ananse i Garnek Mądrości

Dawno, dawno temu, ludzie niewiele wiedzieli o świecie. Nie wiedzieli na przykład, jak uprawić rolę, z czego szyć ubrania i jak robić narzędzia. Bóg stwórca, wszechmocny Nyame, całą wiedzę przechowywał w swej niebiańskiej siedzibie. Trzymał ją zamkniętą w glinianym garnku. Pewnego razu postanowił podzielić się nią z ludźmi i przekazał garnek Pająkowi Ananse. Wybór jak wybór. Mądry Nyame mógł wybrać gorzej, ale mógł też wybrać lepiej. Przecież nie od dziś wiadomo, że chytrus Ananse zawsze będzie kręcił i próbował wszystkich wykiwać. Tak też stało się i tym razem. Ananse zachował garnek dla siebie i za każdym razem kiedy podnosił wieko i zaglądał do środka – uczył się czegoś nowego. Ależ to było ekscytujące! Ananse nie mógł się powstrzymać i co i rusz zaglądał do garnka. W końcu doszedł do wniosku, ze nie zamierza się dzielić z resztą ludzkości ani garnkiem, ani tym bardziej zgromadzoną w nim wiedzą. Zastanawiał się gdzie schować garnek aż nagle...

„Wiem!" – wykrzyknął – „Ukryję go bezpiecznie na szczycie najwyższego drzewa! Wtedy nie będę musiał z nikim się nim dzielić".

Jako że był rezolutnym pająkiem szybko przeszedł od słów do czynów. Wymknął się do lasu i udał się do miejsca gdzie rosło najwyższe drzewo. Było ono naprawdę wysokie i świetnie nadawało się na kryjówkę. Ananse wyplótł mocną sieć i przywiązał sobie garnek do brzucha a następnie rozpoczął mozolną wspinaczkę po drzewie. Nie szło mu to dobrze, wiszący przed nim olbrzymi garnek utrudniał mu chwytanie się pnia i gałęzi a na domiar złego ciągle uderzał go w kolana.

Wymykając się z domu, Ananse nie zauważył, że od chwili opuszczenia domu przez całą drogę podążał za nim jego syn - Ntikuma i teraz stał on pod drzewem przyglądając się wysiłkom ojca. A ten mozolił się niemiłosiernie. Pocił się i sapał ale nie zaszedł za wysoko kiedy usłyszał głos dochodzący z dołu:
„Nie było by ci łatwiej gdybyś przywiązał sobie ten garnek na plecach?" – zapytał młodzieniec.
Aananse zastanowił się chwilę i idąc za radą chłopca przewiązał garnek na plecy. Od tej chwili wspinaczka szła mu dużo łatwiej! Błyskawicznie dotarł na szczyt drzewa, lecz tam zatrzymał się i powiedział na głos:
„Jak to jest, że to ja posiadłem całą wiedzę a ten tu konus, mój syn jest ode mnie mądrzejszy?"

Temperamentnym pająkiem był nasz Ananse toteż uświadomiwszy sobie to co przed chwilą powiedział, wpadł we wściekłość i cisnął garnek na ziemię. A garnek jak to garnek. Pokażcie mi gliniany garnek, który wytrzyma bez szwanku upadek z wysokiego drzewa a ja pokażę wam różową antylopę. Garnek rozprysł się na tysiąc kawałków a zgromadzona w nim wiedza wyfrunęła w świat. Odtąd ludzie wiedzieli już jak uprawić rolę, z czego szyć ubrania i jak robić narzędzia. Każdy posiadł bowiem cząstkę mądrości, którą kiedyś przechowywał Nyame w glinianym garnku.

Pytania:

- Jak nazywa się bóg stwórca, czyli bóg najwyższy ludów Akan?
- Gdzie Nyame przechowywał wiedzę i co z nią zrobił?
- Czy Ananse przekazał wiedzę ludzkości?
- Gdzie Ananse postanowił ukryć garnek i jak się do tego zabrał?
- Co w końcu stało się z wiedzą zgromadzoną w garnku?
- Czy twoim zdaniem Nyame dobrze zrobił przekazując garnek z wiedzą pająkowi Ananse?

Odpowiedzi:

1. Jak nazywa się bóg stwórca, czyli bóg najwyższy ludów Akan?
   - Nyame – to wszechmocny bóg stwórca w mitologii ludów Akan.
2. Gdzie Nyame przechowywał wiedzę i co z nią zrobił?
   - Nyame przechowywał całą wiedzę w glinianym garnku, który trzymał w swojej niebiańskiej siedzibie. Postanowił się nią podzielić z ludźmi i przekazał garnek pająkowi Ananse.
3. Czy Ananse przekazał wiedzę ludzkości?
   - Nie. Ananse nie chciał dzielić się wiedzą z ludźmi – zachował garnek dla siebie i postanowił go ukryć, aby nikt inny nie miał do niego dostępu.
4. Gdzie Ananse postanowił ukryć garnek i jak się do tego zabrał?
   - Ananse postanowił ukryć garnek na szczycie najwyższego drzewa. Przywiązał go sobie do brzucha i zaczął się wspinać. Jednak garnek mu przeszkadzał, więc na radę syna Ntikumy, przewiązał go na plecy, co ułatwiło wspinaczkę.
5. Co w końcu stało się z wiedzą zgromadzoną w garnku?
   - Ananse zezłościł się, że jego syn okazał się mądrzejszy od niego, mimo że to on posiadł całą wiedzę. W gniewie rzucił garnek na ziemię, a ten się roztrzaskał. Wiedza z garnka rozprzestrzeniła się po świecie i od tej pory każdy człowiek posiadł jej cząstkę.

Kolory ghańskiej flagi

Flaga Ghany składa się z trzech poziomych pasów w kolorach: czerwonym, żółtym (złotym) i zielonym, z czarną pięcioramienną gwiazdą umieszczoną na środkowym, żółtym pasie. Każdy z tych elementów ma symboliczne znaczenie:

- Czerwony – symbolizuje krew przelaną przez bohaterów walki o niepodległość Ghany oraz walki o wolność i sprawiedliwość.
- Złoty (żółty) – odnosi się do bogactw naturalnych Ghany, a szczególnie do jej złota, którego wydobycie miało (i nadal ma) ogromne znaczenie gospodarcze. Symbolizuje również dostatnie zasoby naturalne kraju.
- Zielony – reprezentuje bogactwo przyrody, lasy, rolnictwo i płodność ziemi Ghany.

Czarna pięcioramienna gwiazda w centrum symbolizuje wolność, jedność Afryki i afrykańską tożsamość. Znana jest również jako "Czarna Gwiazda Afryki", symbol nadziei na emancypację i jedność narodów afrykańskich. Ghana była pierwszym krajem subsaharyjskim, który uzyskał niepodległość (w 1957 r.), dlatego czarna gwiazda symbolizuje także jej liderstwo w ruchu dekolonizacyjnym w Afryce. Flaga została zaprojektowana przez Theodorę Okoh i po raz pierwszy podniesiona 6 marca 1957 roku, w dniu uzyskania niepodległości przez Ghanę.

Pokoloruj flagę Ghany - szablon znajdziesz na następnej stronie!
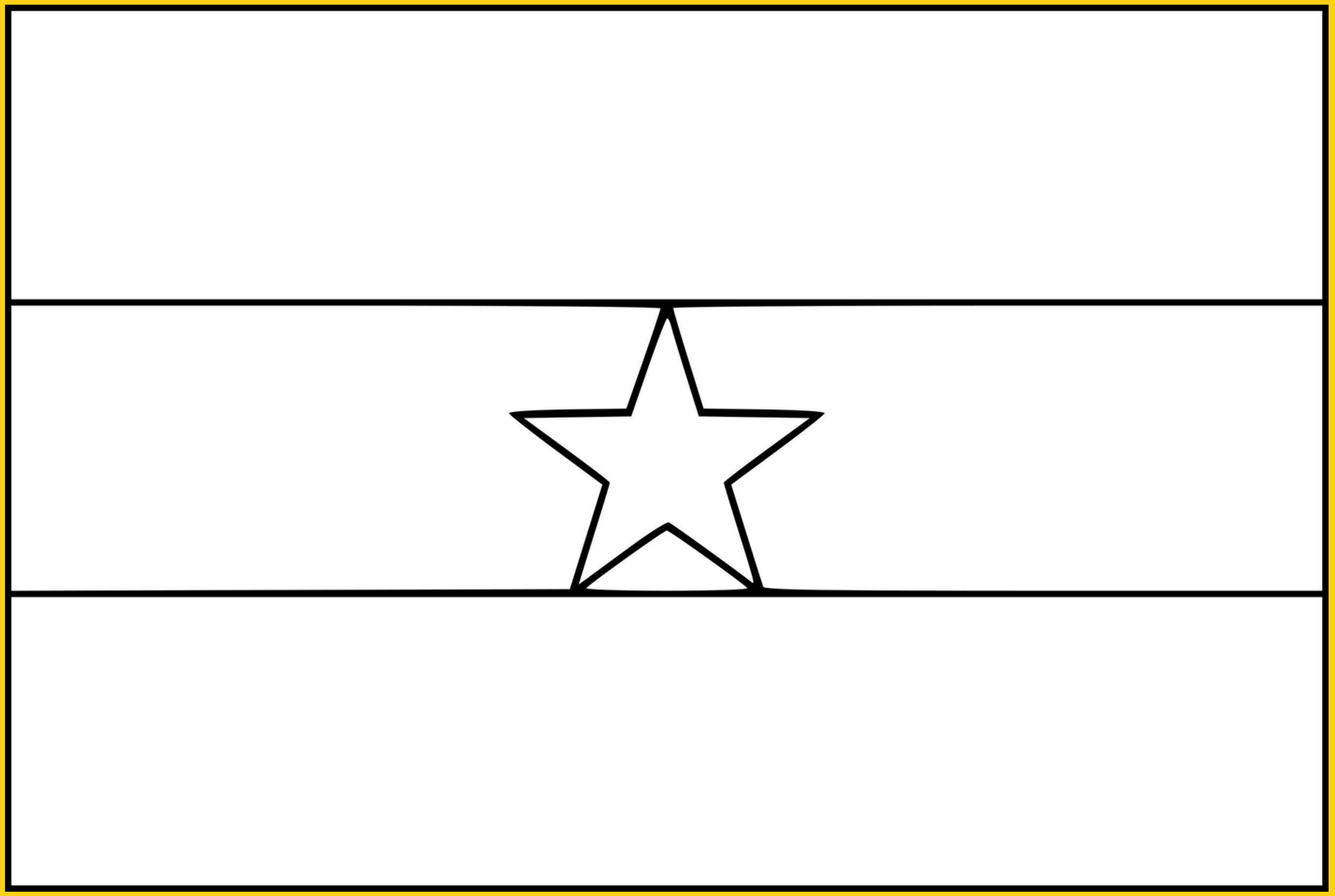
Ghana